Ročník XXV. Budapešť, 20. apríla 1918. Číslo 16.

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESŤNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — — — — 4.— koruny.
Na pol roka — — — — 2.— «
Na štvrť roka — — — 1.— «
Jednotlivé číslo 8 hal.

Hlavný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT
Zodpovedný redaktor:
JÁN BARTOS, krajinský vyslanec
Za vydavateľstvo zodpovedný:
JÁN MOLNÁR, pápežský prálát

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
sem sa majú posielať predplatky, taktiež dopisy do novín ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dla tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Čo bude s katolíckou autonomiou?

Nvrh zákona o prevedení autonomie (samosprávy) katolíkov Uhorska za všestrannej oduševnenosti všetkých stránok politických konečne predostrený bol krajinskému snemu. Z tejto príležitosti, tiež za súhlasu celej snemovne bolo uzavreté, aby návrh zákona o autonomii (samospráve) katolíkov Uhorska pojednávaný bol hneď po vybavení návrhu zákona o volebnej reforme.

Okolo návrhu zákona o volebnej reforme pred jeho pojednávaním ale vznikly nielen poľutovania, lež aj prísneho posúdenia hodné zmätky, aké vyvolala pracovná strana, ako nezbedná väčšina snemovne. Následkom týchto zmätkov je, že pojednávanie návrhu o volebnej reforme v krátkom čase nebude postavené na denný poriadok, ba snáď aj keby prišlo ku odročeniu alebo rozpusteniu terajšej snemovne, na dlhší čas odložené bude.

Za takýchto politických okolností pýtame sa vlády, zvlášte pána ministra kultu a politických stránok, ktoré návrh zákona o autonomii (samospráve) katolíkov Uhorska s oduševnením prijaly, čo bude včuľ s týmto návrhom? Bo my nevidíme žiadnej prekážky, aby tento návrh aj pred návrhom o volebnej reforme, príležitostne aj pred odročením alebo rozpustením terajšej snemovne, hneď bol pojednávaný. Návrh o autonomii katolíkov je najsúrnejšou, do života najhlbšie siahajúcou záležitosťou katolíkov Uhorska.

S touto záležitosťou neslobodno sa tak pohrávať, ako sa s ňou pohrávaly vlády liberálov. Vlády liberálov, aby si pri voľbách získaly hlasy katolíckych voličov, sľúbily im vždy autonomiu (samosprávu). Pod liberálmi autonomia (samospráva) sľúbená bola katolíkom v každej trónnej reči, zvláštnym bodom programmu každej liberálnej vlády bolo prevedenie katolíckej autonomie (samosprávy) ešte aj jednotliví kandidáti liberálnej strany s tým zavádzali a balamútili katolíckych voličov, keď budú na nich hlasovať, že na sneme vypracujú do života uvedenie autonomie (samosprávy) katolíkov. Akonáhle ale liberálne vlády a liberálni vyslanci pokojne a pevne sedeli pri ich mastných hrncoch, prevedenie autonomie (samosprávy) katolíkov bolo im najposlednejšou starosťou.

Včuľ sa ale časy zcela premenily. Lideráli síce, ako «zlopovestná pracovná strana» a väčšina snemovne, stvárajú ich neriady, ale prevedenie autonomie (samosprávy) katolíkov Uhorska prekaziť nevládzu. Tento zločin proti katolíkom Uhorska nemôžu spáchať z nasledovných príčin:

Do života uvedenie autonomie (samosprávy) katolíkov žiadosťou, ba rozhodným rozkazom je jeho veličenstva kráľa. Gróf Mikuláš *Esterházy* pri predstavení jeho vlády, do života uvedenie katolíckej autonomie (samosprávy) vyslovil za *vyplnenie povinnosti nacionálnej statočnosti.* Dr. Alexander Wekerle, ktorý v ministerpredsedníctve ako nástupca Esterházyho prevzal celý jeho programm, v zasadnutí snemovne 12. septembra vyslovil sa nasledovne:

Vo vládnej správe našej prevádzať chceme stupňovanejšie uplatňovanie mravných ohľadov aj tými nariadeniami, ktoré k upevneniu interkonfessionálnych záležitostí sriadiť zamýšľame predostretím návrhu zákona o katolíckej autonomii a o postupnom prevedení XX. zák. čl. z r. 1848.

Ku prevedeniu návrhu zákona o autonomii (samospráve) katolíkov Uhorska terajšiu vládu viaže žiadosť, ba doslovne rozkaz jeho veličenstva kráľa, viaže ju ku tomu vyplnenie nacionálnej povinnosti a aj tá okolnosť, že celý návrh vypracovaný, teda hotový, predostretý leží na stole krajinskej snemovne a politické stránky všestranným oduševnením prijaly toto predostretie. Ku prevedeniu tohoto návrhu teda v krajinskom zákonodarstve ešte nikdy nebolo tak priaznivých okolností. Dôrazne žiadame teda, aby snemovni predostretý návrh zákona o autonomii katolíkov Uhorska súrne bol pojednávaný a prijatý. Žiadajú toto životné pomery a potreby katolíkov.

Pojednávanie návrhu zákona o volebnej reforme je pre krajinu tak súrne potrebné, ako pojednávanie návrhu o autonomii pre obyvateľstvo katolícke. Keby

teda intriky pracovnej strany pojednávanie návrhu zákona o volebnej reforme na čas nemožným urobily, v záujme 10 millionov katolíkov rozhodne a neúprosne žiadame súrne pojednávanie a odhlasovanie predostretého návrhu o katolíckej autonomii (samospráve). Po nevýslovných obeťach, aké katolícke obyvateľstvo Uhorska donášalo a donáša počas terajšej svetovej vojny, nech sa teší aspoň tej výhode, že jeho vodcovia vypracovali mu do života uvedenie autonomie (samosprávy).

Telegramm jeho veličenstva kráľa k nemeckému cisárovi. — Podvrátenie luhanín francúzskeho ministrapredsedu.

Spoločný zahraničný minister gróf Czernin v jeho reči, ktorú o terajšom položení — ako sme minule v úvodníku udali — povedal pred zastupiteľmi politických stránok viedeňskej mestskej rady, uviedol aj to, že francúzsky miuisterpredseda Clémenceau v mene Francúzska uchádzal sa o uzavretie pokoja. Francúzsky ministerpredseda k jeho ospravedlneniu odpovedal nielen zcela bezzákladnými luhaninami, lež išiel ešte ďalej a k svojmu ospravedlneniu odvolával sa i na jeho veličenstvo našeho kráľa. Jeho veličenstvo kráľ Karol ku odhaleniu francúzskeho ministrapredsedu v stredu, 10. apríla nemeckému cisárovi Vilhelmovi poslal nasledovný telegramm:

«Ku stene pritisnutý francúzsky ministerpredseda zo siete luhanín, do ktorej sa zaplietol, chce sa vyslobodiť takým spôsobom, že vždy viac luhanín nahromaďuje a teraz nedesí sa už ani toho celkom falošného a nepravdivého tvrdenia, ako keby som ja bol uznal «oprávnené nároky Francúzska na zpätzadováženie Elsas-Lotharingie.» Toto tvrdenie s pohoršením odmietam. V tom okamihu, v ktorom rakúsko-uhorské kanóny spolu s nemeckými hrmia na západnom fronte, vskutku sotva je potrebné dokazovať, že za Tvoje provincie práve tak bojujem a som aj ďalej hotový bojovať, ako keby bola reč o obránení Mojich krajín. Ačpráve vzhľadom na tento mnohomluvný dôkaz úplnej spoločnosti cieľa, za ktorý teraz už takmer od štyroch rokov pokračujeme vo vojne, považujem za zbytočné čo aj len slova márniť na falošné tvrdenie Clémenceauva, predsa váhu kladiem na to, aby som Ťa z tejto príležitosti znova ubezpečil o úplnej solidarite, ktorá je medzi Mnou a Tebou a a medzi Tvojimi a Mojimi krajinami. Žiadna intriga, žiadne pokúšanie, nech pochádza od kohokoľvek, nebude ohrožovať naše verné zbranné priateľstvo. Spoločne vybojujeme čestný pokoj.»

Nemecký poloúradný časopís o telegramme kráľa Karola.

Poloúradný časopis nemeckej vlády «Norddeutsche Allgemeine Zeitung» píše: Úprimné prejavenie verného spojeneckého pomeru, ktoré nás potešilo v telegramme cisára a kráľa Karola ku cisárovi Vilhelmovi, je najlepšou a najrozhodnejšou odpoveďou na pokus Clémenceauva, aby oslabil tento spojenecký pomer. Telegramm v štátoch antantu bude mať veľký účinok a urobí konec snahe antantu, aby vrazil klin medzi spojené ústredné mocnosti, ale zároveň urobí konec aj nádejám, ktorých uskutočnenie úfal antant od takýchto pokusov.

Telegramm cisára Vilhelma ku kráľovi Karolovi.

Nemecký cisár Vilhelm jeho veličenstvu kráľovi Karolovi 12. apríla poslal nasledovný telegramm:

Prijmi Moju najsrdečnejšiu vďaku za Tvoj telegramm, v ktorom poznámku francúzskeho ministrapredsedu o Tvojom stanovisku ohľadom francúzskych nárokov na Elsas-Rotharingiu čo úplne neudržateľnú odmietaš a znova prízvukuješ solidaritu záujmov, ktoré sú medzi nami a medzi našimi ríšami. Pospiecham povedať Ti, že v tomto ohľade s Tvojej strany takéhoto ubezpečenia vôbec nebolo treba, bo som ani za okamženie nepochyboval, že si si Ty našu záležitosť práve v takej miere osvojil, ako sme sa my postavili do šíku za práva Tvojej monarchie. Ťažké, ale zdarné boje týchto rokov toto pred každým, kto chce vidieť, jasne dokázaly. Sväzok urobily len silnejším.

Naši nepriatelia, ktorí v čestnom boji nič nevedia urobiť proti Nám, nezľaknú sa ani najnečestnejších a najnižších prostriedkov. S týmto sa musíme spriateliť, ale tým väčšou povinnosťou pre nás je na všetkých bojiskách napadnúť a zbiť nepriateľa.

S verným priateľstvom *Vilhelm I. R.*

Krajinské organisačné shromaždenie Kresťanskej Soc. Lud. Strany.

Kesťanská Sociálna Ľudová Strana v útorok, 9. apríla večer o 6. hodine vydržiavala poradu, ktorej predsedal krajinský vyslanec dr. Alexander *Simonyi-Semadam* a v ktorej uzavreli, aby Kresťanská Sociálna Ľudová Strana v nedeľu, 14. apríla vydržiavala organisačné krajinské shromaždenie. Po zakľúčení porady za vonkajších členov boli prijatí: Gróf Franc *Dezasse* (Viedeň), Viktor *Szakács*, farár (Léva) a Jozef *Fekete*, professor učiteľskej prípravovne (Léva).

Dľa programmu organisačné krajinské shromaždenie Kresťanskej Sociálnej Lud. Strany v nedeľu 14. apríla o 4. hodine popoludní vydržiavané bolo v poradnej sieni starej krajinskej snemovne s nasledovným denným poriadkom: Dr. Alexander *Giesswein*, pápežský prálát, krajinský vyslanec rečnil o tom: Prečo sme fusionovali? Štefan *Haller*, krajinský vyslanec vysvetľoval programm Kresťanskej Sociálnej Ľudovej Strany; pravotár Franc *Miklós* držal prednášku o potrebnosti organisovania Kresťanskej Sociálnej Ľudovej Strany; Karol *Huszár*, krajinský vyslanec rečnil o najpotrebnejších úlohách najbližšej budúcnosti. V tenže deň predpoludním a v sobotu večer Krajinské Družstvo kresťanských sociálnych spolkov a Kresťanské odborné organisácie sociálne vydržiavaly krajinské shromaždenie vo veľkej dvorane Spolku Svätoštefanského (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.).

Udalosti svetovej vojny.

Veľké porážky Angličanov a Francúzov na západnom bojišti.

O úspechoch nemeckých čiat, na západnom bojišti dosiahlych, z nemeckého hlavného válečného stánu 11. apríla oznámili:

Bitka pri Armentieresi od 9. apríla plnou silou trvá. Armáda generála Quasta medzi Armentieresom a Festhubertom zaujala anglické a portugalské posície na južnom brehu Lysu a na východnom brehu Lawe. Po zaujatí Bois Greniera a Neuve Chapelle z príležitosti prvého útoku cez hlienasté pole jám vzala do svojej moci ku húževnatej obrane zariadenú veľkú rovinu, jej nepočetné, behom dlhého radu rokov v silné oporné body vybudované majere, domy a stromoradia. Pod energickým vedením generálmajóra Hoefera následkom statného zakročenia poručíka 370. peš. pluku Drebinga ešte 4. apríla večer vynútili sme priechod cez rieku Lys.

Včera v útoku ešte na širšom fronte sme pokračovali. Čaty generála Sixt von Arnima zaujaly Hollebeke a ku tomuto od juhu pripájajúce sa prvé anglické čiary. Výšiny u Messena (Messinesa) útokom zaujaly a voči silnému nepriateľskému útoku ich podržaly. Od Waastena (Warnetona) na juh postúpily po horu v Ploegsteerte a prišly na hradskú Ploegsteert—Armentieres.

Armáda generála Quasta na viac bodoch medzi Armentieresom a Estairesom prekročila rieku Lys a na severnom brehu rieky stojí v boji s anglickými novo do boja hodenými čatami. Od Estairesu na juh bojujúc prišli sme ku rieke Lawe a na okolie, ktoré sa rozprestiera od Bethune na severovýchod.

Počet zajatých hodne prevyšuje **10.000 hláv.** Medzi nimi je aj jeden portugalský generál.

Na fronte na oboch brehoch Sommy a na južnom brehu Oisy bojovná činnosť obmedzovala sa na delostrelecké boje a na menšie podujatia pechoty.

Dľa zprávy hlavného nemeckého válečného stánu vydanej 12. apríla, nemecké čaty *zaujaly Armentier a Merville, zajaly 20.000 vojakov, medzi nimi jednoho amerického, jednoho portugalského generála a ukoristily 200 kanónov.*

Dosavádna korisť offensívy.

Berlin, 13. apríla (Wolff.) Zaujatím Armentieresu celá korisť od 21. marca zvýšila sa na 1500 kanónov a v zajatých na 112.000 mužov. Tisíce ukoristených strojových pušiek Nemci hneď použili. Ostatný ukoristený válečný materiál ešte ani približne nemožno prehliadnuť. Dosiaľ sme ukoristili 200 pancierových automobilov.

Talianske bojište. Na dolnej Piave uhorské a rakúske čaty víťazne odrazily viac talianskych útokov.

Bombardovanie Paríža. Z nemeckých zázračných kanónov aj v minulom týždni bombardovali Paríž.

Nemeckí letúni nad Parížom a Anglickom. Koncom minulého týždňa viacej nemeckých letúňov zjavilo sa nad Parížom a nad viacej mestami Anglicka a hádzali bomby.

Nemecké čaty vo Finnsku. K uvedeniu poriadku a zahateniu ukrutností ruských boľševikov nemecké čaty vysadly vo Finnsku.

Zprísnený boj podmorskými loďami. Naše podmorské lode v minulom týždni na Stredozemnom mori potopily viacej nepriateľských lodí s bohatým nákladom.

Zprávy domáce.

Jeho veličenstvo kráľ v Budapešti. — Riešenie vládnej krísy.

V spojení s pojednávaním návrhu zákona o volebnej reforme následkom intrík pracovnej strany vypukla vládna krísa, ku ktorej rozriešeniu jeho veličenstvo kráľ 15. apríla ráno prišiel do Budapešti a popredných politikov prijal na výsluchu.

Zahraničný minister Czernin zaďakoval.

Dľa úradnej zprávy gróf Czernin, zahraničný minister a spolu minister císárskeho a kráľovského domu, zaďakoval. Jeho veličenstvo prijal zaďakovanie a po vymenovanie nástupcu poveril ho s vedením zahraničných záležitostí.

Japonci vo Vladivostoku.

V predošlom čísle sme v krátkosti sdelili, že už aj Japonci zamiešali sa do svetovej vojny a že japonský admirál Kato vyloženie svojich čiat vo Vladivostoku odôvodnil tým, že tam chce zaviesť poriadok. Diplomatický zastupiteľ Japonska v Moskve zas vyhlásil, že vysadnutie Japoncov na breh vo Vladivostoku je len miestnym incidentom, ktorý o krátky čas vybavia.

Aké stanovisko zaujíma antant v tejto otázke?

Dľa zprávy petrohradskej telegr. agencie diplomatických zastupiteľov Francúzska, Anglicka Spojených Štátov v Moskve zavolali do úradu ľudového komisariátu pre zahraničné záležitosti, keď prišiel chýr, že Japonci a Angličania vo Vladivostoku vysadli na breh. Dočasný ľud. komisár zahr. záležitostí Čičerin ohradzoval sa proti vtrhnutiu cudzích čiat na územie ruskej republiky a vyslovil svoje poľutovanie, že mocnosti antantu toto vtrhnutie strpely. Vyhlásil, že udalosti vo Vladivostoku neprajne budú vplývať na pomer ruskej republiky ku štátom antantu. Z tohto položenia je len jedno východiste: na breh vyložené čaty treba naskutku odvolať. Zastupitelia mocností antantu vyhlásili, že toto osvedčenie sdelia svojej vláde, vyloženie čiat na breh vo Vladivostoku ale vyhlásili výlučne za poriadok lokálneho náteru. Zastupiteľ Francúzska pokračovanie Japoncov vyhlásil za jednoduché policajné opatrenie. Zastupiteľ Spojených Štátov vyhlásil, že jeho vláda je proti pokračovaniu Japoncov.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

Ruská vláda proti Japonsku.

Reuterova kancellária oznamuje: V záležitosti vysadnutia na breh japonských čiat vo Vladivostoku polo-úradne oznamujú, že rada ľudových komisárov porobila svoje politické poriadky, súčasne na Sibír každému sovjetu dala úpravu, aby voči útoku namerenému proti ruskému územiu vyvinuly odpor.

Manifest rady ruských ľudových komisárov obviňuje Japonsko, že chce zbuktatovať ruskú republiku a zaujať Sibír. Manifest hovorí, že je Japonsko prisahaným nepriateľom republiky. Vystríha spojencov a žiada od nich rozhodné osvedčenie, tým viac, bo toto osvedčenie bude mať rozhodujúci vplyv na zahraničnú politiku rady ľudových komisárov.

Ohradzovanie sa Sibíra.

Dľa moskovskej zprávy výkonný hlavný výbor Sibíra na plenárnom zasadnutí v záležitosti vysadnutia Japoncov na breh vo Vladivostoku vyniesol uzavretie, ktoré naskutku poslali do Vladivostoku. Výkonný výbor ohradzuje sa proti vysadnutiu Japoncov na breh, ktoré také udalosti, aké sa vždy môžu stať, vôbec neospravedlňujú. Sibírski robotníci a sedliaci vyvinú silný odpor proti každej snahe japonských imperialistov obsadiť daktorú časť Sibíra. Obrana cudzozemských poddaných je úlohou miestneho sovjeta, ktorý má všetky prostriedky ku prevedeniu tejto úlohy. Japonské zamiešanie sa vôbec neprispeje ku zpätuvedeniu poriadku a bezpečnosti. Je zbytočné a nemá cieľa. Sibírski robotníci a sedliaci urobia všetko, aby protirevolúcia nemohla vyvolať v krajine zmätky a aby nezradila záujmy proletariátu. Protirevolúciu neúprosne potlačia. Na celom Sibíri vyhlásili štatárium a revolučné vrchnosti obránia revolúciu proti vtrhnutiu imperialistov.

Anglický ministerpredseda Lloyd George o položení na bojišti.

O položení na bojišti anglický ministerpredseda Lloyd George v zasadnutí nižšej anglickej snemovni 9. apríla vyslovil sa nasledovne:

Teraz sa započal najkritickejší odsek tejto hroznej vojny. Osud ríše a celej Europy, sloboda celého sveta závisí od tých výsledkov, ktoré v tomto najposlednejšom útoku naším odporom môžeme dosiahnuť. Návrhy vlády vyžadujú najväčšie obete od širokých vrstiev ľudu. Nič iné by neospravedlnilo tieto obete, ako najkrajnejšia potreba, poneváč v tomto boji na kocku postavené je všetko, čo je pre náš národný život dôležité a sväté.

Lloyd George potom povedal toto: Naša armáda napriek ťažkým ztratám roku 1917. značne silnejšou bola 1. januára roku 1918., ako 1. januára roku 1917. Ačkoľvek po rozklade Ruska veľmi značný počet nemeckých divísií previezli z východu na západ a aj Rakúsko-Uhorsko pomáhalo Nemcom začiatkom tejto bitky, válečná sila celej nemeckej armády na západnom fronte nebola celkom rovná s celou válečnou silou antantistov. Nemci však na jednej-dvoch stranách mali veľkú výhodu. Ich bola tá výhoda, že mohli začať útok. Nepriateľ mal aj tú výhodu, že mal jednotné hlavné veliteľstvo a prialo mu aj suché a hmlisté počasie. Nepriateľ prelomil našu tretiu a piatu armádu, ale naše čaty znamenitým držaním sa zpät uviedly spojenie.

Hlavná snaha nepriateľova: rozdeliť anglické a francúzske armády dosiaľ sa nepodarila. Ale by sme spáchali hriešny, osudný a veľký omyl, keby sme ťarchu snahy nepriateľa podceňovali. Vláda porobila všetky poriadky, aby dostala posily a takáto veľká čata sa ešte nikdy nepreviezla cez kanál za taký krátky čas.

Nepriateľ je celkom odhodlaný už toho roku vojensky rozhodnúť. Toto znamená stály boj od Severného mora až po Adriu. Všetko závisí od toho, či naše sily až do konca budeme vedeť udržať. Americkou pomocou nám toto bude možné.

Lloyd George potom prešiel na návrh zákona poťahujúci sa na nahrádzanie ľudského materiálu a vyhlásil, že hranicu veku vojenčenia zdvihne po 50., vo zvláštnych pádoch po 55. rok života. Vytvorenie Irska viac ničím nemožno ospravedlniť. Preto navrhne, aby vojopovinnosť aj na Irsko bola rozprestretá. Úmyslom vlády je bez meškania žiadať od parlamentu odhlasovanie samosprávy Irska. Potom Lloyd George vyslovil tú svoju nádej, že o nahrádzaní mužstva znejúci návrh zákona ešte tohto týždňa bude možno vybaviť. Vláda ľutuje, že musí navrhovať takéto hlboko siahajúce poriadky, ale ani jedna vláda by nemohla žiadať menej.

Lloyd George naposledy povedal toto: Nepriateľ napadol nás celou svojou silou. Jedon náš mocný spojenec nás opustil a druhý mocný spojenec ešte neni vstave hodiť na vážky ani len desiatu čiastku svojej sily. Jestli chceme vyhnúť viacročnej vojne, tak túto bitku musíme vyhrať a aby sme ju vyhrali, musíme hodiť do boja všetky potrebné pomocné prostriedky.

Keby sme túto bitku prehrali, týmto by sa vojna ešte neskončila, bo kým bojujeme na mori, zatiaľ nemecký pokoj neprijmeme. Ale ak bitku vyhráme, ako to verím, tak osud Prusov bude zpečatený.

Potom sa rozpriadla debatta, po ktorej na nahrádzanie mužstva poťahujúci sa návrh vlády v prvom čítaní 299 hlasmi proti 80 hlasom prijali. Počas debatty irský nacionalista Devlin vyhlásil, že plán Anglicka, aby Irsku nanútilo vojenskú služobnú povinnosť, je šialenosťou.

Vo vyššej snemovni lord Curzon povedal reč za vojenské návrhy. V svojej reči hovoril, že Angličania v svojich plánoch počítali aj s tým, že vojna ešte aj roku 1919. bude trvať.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan», ktorý už cez päťadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Veľké nešťastie na Dunaji.

O život prišlo 125 ľudí.

V noci so soboty (6. apríla) na nedeľu na Dunaji neďaleko obce Rácalmás stalo sa veľké nešťastie. Z Budapešti v sobotu večer o 11. hodine s 720 cestovateľmi pohla sa dolu Dunajom Dunajskej paroplavebnej spoločnosti prislúchajúca osobná paroloď «Sophie». Z Moháču v sobotu, 6. apríla práve na poludnie s vyše 350 cestovateľmi hore Dunajom pohol sa tejže spoločnosti prislúchajúci osobný parník «Drina». Dve lode po polnoci o 2. hodine pri Makládskom ostrove sa srazily. V okamžení srážky cestovatelia zväčša spali v kajutách, len niekoľko ich bolo na palube «Driny». Michal Madách, prvý kormidelník «Driny», ktorá plávala prostriedkom rieky a bola osvetlená lampášmi, odrazu v bezprostrednej blízkosti zazrel loď, zatrúbil, dal protiparu, ale bolo už pozde, bo paroloď «Sophie» o jedno okamženie takou silou vrazila do prednej časte «Driny», že sa vryla do nej. Potom sa «Drina» silnou protiparou oslobodila od lode «Sophie» a priblížiac sa ku brehu začala tonúť. Medzi cestovateľmi, ktorí sa následkom srážky zobudili, nastal veľký strach. Cestovatelia I. triedy usilovali sa dostať sa na zadnú časť paluby, medzičím na schodoch povstal strašný zápas medzi cestovateľmi. V tom sa zábradlie schodov prelomilo a ľudia socajúc, nohami kopajúc jedon druhého v opravdovom strašnom zápase tiskli sa ku východu so schodov na palubu. Z tej čiastky lode, kde boly ženské kajuty II. triedy, sotva sa kto zachránil, bo túto časť cez dieru, ktorú loď dostala od «Sophie», už v okamžení srážky zaplavila voda. Mnohí cestovatelia skočili do vody a usilovali sa vyplávať na breh.

Chýr o nešťastí do Budapešti prišiel niekoľkými minútami po 6. hodine. Pred 1/28. hodinou s obrancami pohol sa vlečkový parník «Esztergom». Obranci na mieste nešťastia početným raneným poskytli prvú lekársku pomoc. Zachránení cestovatelia «Driny» presadli na loď «Schönbrunn» a cestovatelia «Sophie» na parník «Drau».

Na miesto nešťastia v nedeľu, 7. apríla hneď popoludní išla úradná vyšetrujúca komisia. Nešťastie naskutku oznámili aj ministrovi obchodu, ktorý je teraz v Abbazii. Minister proti Dunajskej paroplavebnej spoločnosti po telefone nariadil zaviesť vyšetrovanie, a síce čím najprísnejšie, bo aj loď «Zrinyi», s ktorou sa práve teraz rok stalo terajšiemu podobné nešťastie, ktoré tiež vyžiadalo v obeť veľmi mnoho ľudských životov, tiež prislúchala Dunajskej paroplavebnej spoločnosti, čo je na každý pád podozrivým zjavom.

Vyšetrovanie vedie budapeštianska policia a slúžnovský úrad rácalmášsky. Dľa úradného ustálenia pri tejto srážke lodí o život prišlo 125 ľudí.

Naši vojaci Talianom dávajú jesť.

Urlaubovanie mužstva.

Honvédsky minister všetkým stoliciam a mestám poslal nariadenie ktorého hlavnejšie ustanovenia sú nasledovné: Mužstvo, bez ktorého sa bojujúca armáda po vždy potrebnom nahrádzaní, po vycvičení a vôbec po vzatí do ohľadu všetkých vojenských záujmov môže zaobísť ku obrobeniu rolí, ku prácam pri kuchyňskom

záhradníctve, okolo ľanu, konopí, chmeľu, cikorie, repice, maku, dohánu, repy, okolo viníc, ďalej ku koseniu lúk, ku žatve a mlatbe, taktiež ku dôrobe a odvážaniu dreva a vôbec cieľom skončenia všetkých poľnohospodárskych a lesných prác aj toho roku bude urlaubované a vo vojenských robotníckych oddeleniach bude prepustené ku týmto prácam, nielen v čase od 1. do 30. novembra ako vlani, lež celý rok, teda aj v zimných mesiacoch. Nárok na takýto urlaub majú samostatní poľní hospodári, árendátori, poťažne ich najbližší príbuzní: synovia, zaťovia, bratia, ďalej majitelia viníc, vincúri a bednári, potom kolári a poľnohospodárski kováči, jestli svoje remeslo v záujme poľného hospodárstva samostatne prevádzajú, samostatní kuchyňskí záhradníci. Ostatné mužstvo bude pridelené ku robotníckym oddeleniam. Z mužstva tí, ktorí sú samostatnými poľnými (árendátormi) alebo ich najbližší (synovia, zaťovia, bratia), taktiež majitelia viníc a vincúri aj viackrát dostanú urlaub vždy na 2—3 týždne dľa toho, koľko práce budú mať doma. Kolári a kováči pred jarnou a jasennou orbou, bednári ale pred oberačkou dostanú urlaub na 5—5 týždňov. Urlaub osobne treba prosiť na rapporte a netreba predostreť písomnú prosbu, ani žiadne obecné svedectvo. Obecné predstavenstvo, ktoré napíše takúto prosbu, alebo vystaví svedectvo, najprísnejšie budú brať na zodpovednosť.

Nové nariadenia.

Rekvirovanie chudých ošípaných.

Minister stravovania upozornil vrchnosti, že termín dobrovoľného ponuknutia nekŕmených ošípaných 10. marca vypršal, ale gazdovia len nepatrný počet chudých ošípaných ponukli na ciele verejného stravovania. Preto v záujme zabezpečenia masti pre armádu a masťou nezaopatreného obyvateľstva minister stravovania v porozumení s ministrom poľného hospodárstva nariadil úradne rekvirovať také ošípané, ktoré vážia vyše 40 kilov a súce sú do kŕmnika. Prevedením rekvirovania minister poveril Krajinskú kancelláriu pre obchod s ošípanými (Országos sertés forgalmi iroda), ktorej pri tom administratívne vrchnosti budú pomáhať. Rekvirovať budú aj tie chudé ošípané, ktoré by ich majitelia na základe vrchnostenského povolania sami boli postavili do kŕmnikov. Od rekvirovania týchto ošípaných odhliadnu, jestli sa majitelia zaviažu, že ich po vykŕmení odovzdajú ministerstvu stravovania.

Cena kukurice z lanskej úrody.

Kukurica z lanskej úrody od 1. apríla je drahšia. Obyčajná a miešaná kukurica v šúľkoch je po 39 korún 40 halierov, mrvená 45 kor. 58 hal., šľachtená v šúľkoch je 41 kor. 80 hal., mrvená 48 korún 50 hal. za metrický cent. Za rekvirované šúľky od 1. apríla platia 9 kor. 50 halierov. V týchto cenách obsažená je už i náhrada za opatrovanie kukurice do vymieneného termínu lifrovania. Gazda za vrecia, ktoré on dá, môže si dať osobite zaplatiť. Lanská kukurica toho roku zdražie ešte raz, a síce 1. mája.

Minister obchodu napomenul petrolejové rafinerie.

Zo strany obecenstva vyskytlo sa veľmi mnoho ponôs, že petrolejové rafinerie dorábajú pomerne veľmi málo obyčajného petroleja na svietenie. Za obyčajný Petrolej rafinerie môžu žiadať len maximálnu cenu 64 korún za metr. cent a aby svoje výrobky drahšie mohly zpeňažiť, preto rafinovaný petrolej do obchodu privádzaly pod rozličnými pomenovaniami, na ktoré maximálna cena neni určená. Ale medzi týmito drahšími výrobkami a obyčajným petrolejom na svietenie rozdiel bol len ten, že predošlé lepšie boly destilované, zafarbené a takto ich potom pod rozličnými pomenovaniami za trojnásobnú cenu predávali. Minister obchodu Jozef Szterényi teraz upozornil petrolejové rafinerie, že toto nebude trpeť a naložil im, aby dorábaly obyčajný petrolej.

Vidiecke mlyny pod vojenským dozorom.

Vojenské vodcovstvo vidiecke mlyny postavilo pod vojenský dozor a robotníkov mlynov podelilo na tak zvané stotiny mlynských robotníkov. Každý 17—50-ročný robotník mlyna stojí pod riadnou vojenskou disciplinou a neoslobodia ich, lež ako vojaci konajú službu vo mlynoch. Keď daktorý mlyn potrebuje robotnú silu, tak do patričného mlyna vojenské veliteľstvo robotníkov pošle zo stotiny mlynských robotníkov.

Ku prevezeniu zabitej lichvy treba certifikát.

Minister verejného stravovania vydal nariadenie, dľa ktorého ku prevezeniu do cudzozemska zabitej rožnej lichvy, oviec a kôz na železnici, lodi alebo na automobile treba je dopravný certifikát, ktorý vystaví Krajinský stravovací úrad.

CHYRNIK.

Dar jeho veličenstva kráľa. Jozefovi Boldogovi, gazdovi v obci Földes, ktorý má šesť synov na bojišti, jeho veličenstvo poslal strieborné hodinky a 500 korún do daru.

Z arcibiskupstva ostrihomského. V ostrihomskom arcibiskupstve začali trojmesačný válečný kurs. Zpomedzi hlásiacich sa začali už svoje štúdia: Joz. Styefek, honv. poručík, po 3-ročnej službe; Jozef Molnár, honv. poručík, po 16-mesačnej; zástavník Gustav Malis po 12-mesačnej a fírer Fridrich Künzt po 17-mesačnej frontovej službe s medaillami hrdinskosti dali sa ku pokračovaniu v svojich pretrhnutých štúdiach.

Stav katolicismu v Irsku. Zpomedzi obyvateľov Irska katolíkov je 3,320.000 a nekatolíkov 1,150.000. Katolíci majú 24 biskupství s 1114 farmi, 3000 svetskými kňazmi, 190 mužskými a 408 ženskými kláštormi. Účinok katolíckeho prenasledovania anglickej vlády dokazuje najlepšie, že behom posledných 50 rokov počet katolíkov ubudol o 1,200.000.

Púť do Svätého Kríža. Horliví ctitelia marianskí aj v tomto roku 4. mája povedú púť na milostné miesto do Sv. Kríža. Slovenských bratov a nábožné sestry touto cestou prosia, aby na tejto púti zúčastnili sa čo možno v najväčšom počte a 4. mája ráno už o polšiestej hodine prišli na západné nádražie.

Katolicismus vo Švajciarsku. Dľa najnovšieho ustálenia v celom Švajciarsku žije 3,800.000 duší; z tých je katolíkov 1,600.000 a iného náboženstva 2,200.000. Švajciarsko je teda z polovice katolícke.

Kresťansko-sociálna práca. Prešporským kresťanským socialistom podarilo sa od mesta do prenájmu dostať 3300 kvadrátnych siah zeme. Túto zem dali teraz famíliu majúcim robotníkom do árendy za nepatrných ročitých 7 korún. Ohromná je radosť medzi robotníkmi, ktorí túto zem upotrebujú ku kuchyňskému a domácemu zahradníctvu. Žiaducno by bolo, aby na budúci rok mesto kresťanskému robotníctvu o mnoho viac zeme dalo, žeby čím viac robotníckych rodín mohlo účastných byť tej užitočnej výhody. S radosťou dávame zvesť o tomto výsledku praktickej kresťansko-sociálnej hospodárskej politiky.

Prešporské kresť.-sociálne robotníčky dohánovej a kefovej fabriky 15. marca vydržiavaly pekne vydarené zasadnutie. Rečnili: predsedníčka Podolská, predseda Haverla a organisačný tajomník Tobler.

Ovocné stromy invalídom. Minister orby upovedomil Krajinský válečný pomáhajúci úrad, že invalídnym vojakom daruje štepy ovocných stromov, a síce tak ku jasennému ako jarnému presádzaniu.

Hospodárske závody mesta Košíc. Mesto Košice na 12 jutrách udržiava bulharské zahradníctvo, z ktorého vlani mesto malo 52.000 kor. čistého zisku. Mimo toho v zahradníctve dorobilo sa semena v hodnote 15.000 korún a zahradníctvo zadovážilo si cenné zariadenie. Značný osoh malo mesto aj zo svojej píly.

Povetrná pošta. Z Viedne oznamujú, že lietadlo, ktoré zanieslo poštové zásielky z Viedne do Kijeva, šťastne sa vrátilo do Viedne a prinieslo poštu. V sobotu, 23. marca druhý lietací stroj pohol sa s poštou z Viedne do Krakova.

Šesťdesiattisíc korún hodil do Dunaja. Budapeštiansky staviteľ Ján Winkler 23. marca predpoludním išiel do ministerstva obchodu složiť 60.000 kor. kaucie na jedno svoje podujatie. Cez Reťazový most išiel pešo, medzi čím usporadoval si listiny, ktoré mal vo vačku a zbytočné písma hádzal do Dunaja. Natoľko bol zamyslený a roztržitý, že do Dunaja hodil aj obálku, ktorú držal v ľavej ruke a v ktorej bolo 60.000 korún na kauciu. Ťažkú kovertu s peniazmi vlny Dunaja odvliekly.

Bulharský dedič trónu v Nitre. Bulharský dedič trónu knieža Boris v minulé dni bol v Nitre. Navštívil biskupa grófa Batthányho. Asi poldruhej hodiny meškal u biskupa, potom cestoval ďalej.

Vykradnutý kostol. V Szekszárde v jednu minulú noc vlámali sa neznámi zbojníci do katolíckeho kostola a ukradli kostolné veci v hodnote 40.000 korún.

Odporúčanie. Ohlas domácej doroby bakanče zvlášte odporúčame pozornosti ctených čitateľov.

Omrzliny, svrbľavosť, svrab, hostec a každého druhu neduhy kože najlepšie hojaci prostriedok je

Borievková masť

Cena 3, 5 a 9 korún. K tomu patriace borievkové mydlo 5 korún. Zhotovuje

Gerő Sándor lekárnik, Nagykőrös 40.

Najlacnejší a najlepší prameň

Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

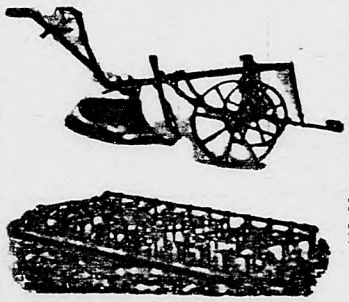

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti oceľový pluh za **210.—**, dvojitý pluh za **390. K,** Juno amerikánsku koňskú motyku za **250.— K.** Železnú bránu za **105.— K.** Veľký obrázkový cenník na žiadosť posielame zdarma.

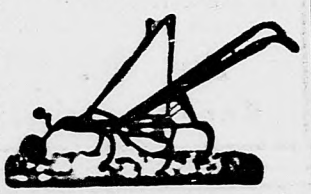

Oznamy prijíma administrácia

„Kresťan"-a

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28

Každý nech si pýta cenník na doposničke.

Zázrak sveta je ohnivej ostrosti ŠARKAN-KOSA

Jedným kuvaním 3 dni, jedným naostrením celý deň možno s ňou kosiť. Podobnej kosy, ako je táto, ani v dobrote, ani v ľahkosti, ani v pružnosti neni na celom širom svete. Za každú kosu úplna 3 rokov záruka a ktorá nezodpovie zamení sa bezplatne. Zu zkúsenosti ale vieme, že medzi tisc kusami neni ani jednej zlej. Cennik tohoto, každému hospodárovi nevyhnutne potrebného nástroja zdarma posiela:

Sohr Pál šarkan-kosu rozposielajúce stredište **Somogyszil 45.**

Domácej doroby

žlté bakanče z kravského remeňa s podošvami z orechového dreva pre dospelých 38.80 korún. **Bakanče pre deti** dľa veľkosti 1 —34 korún. **Kožené bakanče** s podošvami zo špaltkože 85—100 korún. Nezodpovedné zpiatky vezmem.

Schäfer Miksa, Budapest, I, Döbrentei-tér 4.

K vareniu mydla prostriedok

Mydlo si barskto doma môže variť s «Ör» chrannou známkou opatreným pevným prostriedkom ún vareniu mydla. 1 kg. namydlí 3½ kg. masti. Zásielky v ½ kg. s upravou upotrebenia opatrených zaobaleniach. Dorabjú: **Magyar Szappanművek** dieňa mydla a ľubovonného chemikálneho tovaru

Budapest, VI. ker. Lőportár-utcza 16. szám.

Modlime sa za pokoj!

Na tento účel najvhodnejšou modlitebnou knižkou je

Prosby za pokoj.

Sostavil ju **Štefan Cséplő** a prepracoval Ján Damborský. Táto modlitebná knižka na 158 stranách obsahuje modlitby za pokoj, za padlých hrdinov a 47 cirkevných piesní. V tvrdých doskách vkusne viazaná stojí **3 kor. 50 hal.**; s poštovými útratmi **4 kor. Pri hromadnom objednaní dáme slevu.**

Objednať možno u vydavateľa:

Kolomana Rózsu a jeho manželky

vydavateľstvo a kníhtlačiareň

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 30.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch**-a zákonom chránená

„Skaboform-Tmavá mast"

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na próbu **K 2.30**, veľký tegel **K 4.—**, rodinná dávka **K 11.—** Adressa K objednaniu:

Dr. E. Flesch-a

„Korona" gyógyszertara, (Győr).

Dobré britvy a nástroje ku strihaniu vlasov

Ia britvy zo striebornej ocele K [illegible].—, 9.—, 11.—. Bezpečné nástroje k holeniu niklované K 7.—. «Perfect» nástroj k holeniu so 6 dvojitého rezu nožmi K 20, 23.—. Dvojitého rezu náhradné nože tucet za K 9.—, 9.50, 10.—. Ia stroj ku strihaniu vlasov K 18.—, 24.—, 28.—. Zámena dovolená alebo vopredné zaslanie obnosu. Zasiela cis. a k. dvorný zasielca **Ján Konrád**, vývozný a zasielajúci dom **Brüx číslo 1819. (Čechy)** Hlavný cenník z darma.

Pýtajte si

môj zdarma a franko zasielaný obrázkový cenník hodín, zlatého a strieborného tovaru, hudobných nástrojov atď. Prvá dieňa hodín **Ján Konrád** cis a k. dvorný zasielca. Brüx 1. B. číslo 1818. Nickel alebo oceľové hodinky armndne, radium dvojitej pokrývky hodinky, oceľového kovu alebo Gloria striebrne remontoar hodinky K 28—30. Nickel budičky K 41—45 Stenové hodiny 26—32. Záruka 3 rokov. Zasielka s poštovou dobierkou. Žiadne risiko. Zámena dovolena alebo navrátenie peňazí.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

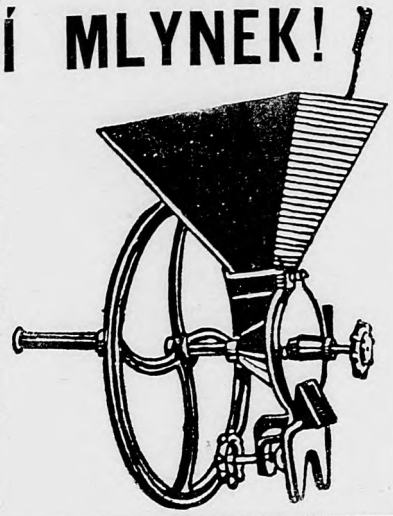

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somleť môže na kašu a v akejkoľvek tajnosti. Obrovskej schopnosti roboty. **Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K 150.** Tenistý stroj k pripraveniu na stôl alebo postavec bez nôh **K 120**, menší k domácemu upotrebeniu **K 80.** Objednania prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj **10 K** závdavok. — K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať. — **Výlučná adressa objednania:**

PAVEL SOHR

Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru.

54 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosy.

Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Neslubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostria zlatú kosu, za ktorú nás požehnávať bude. Tieto kosy už od 54 rokov rozposielame najvačším pánstvam a mnoho tisic hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej **«Bazilika zlatej kosy»** s poštovou dobierkou:

	80	85	90	95	100 cm.
Cena 1 kosy	7.60	7.80	8.—	8.20	8.70

Zvlaštne pre sbieratelov kôs! Pri kúpe každých 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov už my znášame poštové strovy! 1 kus diamant oceľového kladívka 2.80. 1 kus nosidla ocieľky 1.30. 1 kus stroja ku klopaniue kosy 7 50. **K odporúčaniu je čím skorej objednať si kosy,** bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. **Obrázkový náš cenník na žiadosť posielame zdarma.** K dosaniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 54-ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, poneváč stroj najdokonálejšie možno regulovať. Lankej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou **90 korún**, s prípravou na nohy **150 korún.**

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jaszalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zretedelne udať adressu a železničnú stanicu.

Pôvodná „Tiger kosa."

Striebornej ocele jej jakosť prevyšuje všetky doterajšie fabrikáty, za každú jednotlivú kosu dávame úplnú záruku, nezodpovedné kosy zamieňame zdarma. Odporúča sa, aby každý zavčasu ponáhlal sa po pošte objednať si kosy. Ceny po ďalšie ustanovenie: Ku tomu patriace striebornej ocele kladivka 9.

	80	85	90	95	100 cm.
	7.60	7.80	8.—	8.20	8.70 K

od 1. do 5. čísla so zárukou kus po 1.30 kor. Diamantová osielka číslo 5. —.50 kor. Futrál na kosu s dvojitou pevnou kottvou č. 7. 1.50 K. Obručka na kosu jednoduchá 8. č. —.60 kor. Obručka na kosu dvojitá č. 8. 1.15 kor. Stroj ku klopaniu kosy č. 9. 8.— kor., cena zaobalenia 1.— kor. Ceny sú v obligu bez zaväzu Objednať možno s poštovou dobierkou alebo pri voprednom zaslaní peňazí.

M. LENDVAI tovarný vývozný dom kôs. Budapest, Kertész-utca 43.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-ulica 28/a.